

(foto: Jascha Huisman)

Een stap vooruit: naar een vernieuwde diagnostiek in het studiekeuzeproces

Vlaamse Werkgroep OLB-diagnostiek

De studiekeuze bij de overgang van de eerste naar de tweede graad secundair onderwijs (SO) is een cruciaal moment in de onderwijsloopbaan van een leerling. Soms kunnen leerlingen daarbij wat ondersteuning gebruiken, zoals een gesprek met de titularis of informatie over een studierichting. Voor andere leerlingen is uitgebreide keuzehulp nodig. Inzicht in waar de leerling precies vastloopt bij het maken van de studiekeuze is vaak een eerste stap om het keuzeproces terug op gang te trekken. Via diagnostische instrumenten kunnen leerlingen en/of keuzebegeleiders dat inzicht krijgen.

Wat als blijkt dat er nog geen kant-en-klare diagnostische instrumenten bestaan die we kunnen inzetten voor keuzebegeleiding bij de overstap naar de tweede graad SO?

Enkele CLB-medewerkers sloegen daarom samen met onderzoekers aan hogescholen en universiteiten de handen in elkaar in de 'Werkgroep onderwijsloopbaanbegeleiding (OLB)-diagnostiek' en startten het project 'Een stap vooruit: naar een vernieuwde diagnostiek in het studiekeuzeproces'. Ze stelden een batterij samen van vragenlijsten en deden er onderzoek mee in 34 Vlaamse scholen.

Verschillende artikels in dit nummer belichten elk andere aspecten van het project:

- de plaats van diagnostiek in onderwijsloopbaanbegeleiding ('Hoezo, onderwijsloopbaanbegeleiding en diagnostiek?' p.7);
- het theoretisch model dat de basis vormde voor de vernieuwde instrumenten ('De nieuwe OLB-tool: welke instrumenten en waarom?' p. 12);
- onderzoek over twee centrale begrippen bij de instrumenten, namelijk studiekeuzetaken ('Van de eerste naar de tweede graad: ingrediënten van een goede keuze' p. 18) en motivatie ('Het noorden kwijt? Het intern kompas als houvast bij het studiekeuzeproces' p. 26);
- reflecties op het project en de resultaten ('Een stap vooruit binnen onderwijsloopbaanbegeleiding: stand van zaken en vooruitblik' p. 35).

WIE IS DE VLAAMSE WERKGROEP OLB-DIAGNOSTIEK?

De Werkgroep onderwijsloopbaanbegeleiding (OLB)-diagnostiek bestaat uit CLB-medewerkers en onderzoekers aan hogescholen en universiteiten: Annemie Bos (Thomas More), Veerle Briens (KU Leuven), Miet Craeynest (HOWEST), Johan David (VCLB-Koepel), Bram Deeren (VCLB Oostkust), Ides Depotter (VCLB Oostkust), Lieve Dillen (CLB GO!), Stefanie Pieters (CLB GO!), Mark Schittekatte (UGent), Bart Soenens (UGent), Peter Theuns (VUB), Beatrijs Vandenkerckhove (UGent), Sylvie Van Houtvinck (VUB), Maarten Vansteenkiste (UGent), Karine Verschueren (KU Leuven).

Het project 'Een stap vooruit: naar een vernieuwde diagnostiek in het studiekeuzeproces' werd mee mogelijk gemaakt door de bereidwillige hulp van verschillende mensen. De werkgroep bedankt de hogeschoolstudenten van HOWEST en verschillende CLB-medewerkers die bijdroegen aan dataverzameling en instonden voor logistieke ondersteuning. In het bijzonder danken ze Johan Declercq (CLB Brugge), Nathalie Coorevits (UGent) en Marc Covents (UGent).

Aan de artikels over 'Een stap vooruit' in dit nummer werkten verschillende auteurs mee:

Annemie Bos is hoofdpraktijklector aan Thomas More, opleiding Toegepaste psychologie, lid van de vakgroep School- en Pedagogische Psychologie, coördinator van het Psychodiagnostisch centrum (PDC), lector opleidingsonderdeel Onderwijsloopbaanbegeleiding Thomas More en lid van de Werkgroep OLB-diagnostiek.

Mark Schittekatte werkt aan de faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen (PPW) van de UGent als coördinator van het Testpracticum PPW (<http://www.testpracticum.ugent.be>). Zijn wetenschappelijk vakgebied betreft adaptatie van psychodiagnostische instrumenten, met als specifiek aandachtspunt diagnostiek bij allochtonen.

Veerle Briers is stafmedewerker psychodiagnostiek aan de KU Leuven. Zij is betrokken bij verschillende projecten rond psychodiagnostiek, waaronder dit OLB-project.

Stefanie Pieters is medewerker diagnostiek in de permanente ondersteuningscel van de CLB's (POC) van het GO!. Voorheen was zij onderzoekster (PhD) aan de Onderzoeksgroep Ontwikkelingsstroomissen van de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen aan de UGent.

Miet Craeynest is doctor in de Psychologie en als docent verbonden aan de opleiding Toegepaste Psychologie van Howest. Ze doceert er vakken die betrekking hebben op onderzoeksmethodologie, psychodiagnostiek en sociale psychologie. Ze doet er ook praktijkgericht onderzoek naar de verbetering van psychodiagnostiek binnen de schoolpsychologische en de neuropsychologische context.

Bart Soenens is hoofddocent aan de UGent, Vakgroep Ontwikkelings-, Persoonlijkeids-, en Sociale Psychologie. Zijn onderzoek gaat vooral over de relatie tussen ouderlijke opvoedingsstijl en de psychosociale ontwikkeling van kinderen en adolescenten. De zelfdeterminatietheorie, een theorie over motivatie, sociaal functioneren en levensgeluk, vormt de theoretische achtergrond van het meeste van zijn onderzoek. Hij is betrokken bij het OLB-diagnostiekproject omdat deze theorie ook centraal staat in het project.

Johan David is verantwoordelijke onderwijsloopbaanbegeleiding bij VCLB-Koepel vzw.

Peter Theuns is hoofddocent Onderzoeksmethoden, Statistiek en Deontologie in de vakgroep Experimentele en Toegepaste Psychologie van de Vrije Universiteit Brussel.

Bram Deeren is psycholoog en werkt als psychopedagogisch consulent in het VCLB Oostkust in Blankenberge.

Beatrijs Vandekerckhove is doctoraatsstudent aan de UGent, vakgroep Ontwikkelings-, Persoonlijkeids- en Sociale Psychologie. In haar doctoraat onderzoekt ze de link tussen persoonlijkheid, motivatie en schools functioneren bij adolescenten.

Ides Depotter is directeur van VCLB Oostkust, schoolpsycholoog en coachend directeur OLB (onderwijsloopbaanbegeleiding) van de vrije CLB's West-Vlaanderen. Hij is initiatiefnemer, samen met Bram Deeren (VCLB Oostkust) en Johan Declercq (CLB Brugge(n)), van de Werkgroep OLB-diagnostiek en is voorzitter van deze werkgroep.

Sylvie Van Houtvinck is stafmedewerker aan het Atelier voor Testonderzoek, Observatie & Media (ATOM) aan de faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen van de Vrije Universiteit Brussel.

Lieve Dillen is psychopedagogisch consulent in de permanente ondersteuningscel (POC) van de CLB's van het GO! en is verantwoordelijk voor onderwijsloopbaanbegeleiding. Ze werkte de voorbije jaren rond verschillende projecten (Onderwijskiezer, WATHOE, dual leren in het GO!...) met als thema's keuzebegeleiding, beroepsoriëntatie en loopbaanleren.

Maarten Vansteenkiste is hoogleraar aan de UGent, Vakgroep Ontwikkelings-, Persoonlijkeids-, en Sociale Psychologie. Zijn werk situeert zich op het raakvlak tussen de motivatiepsychologie en de ontwikkelingspsychologie en is theoretisch geworteld in de zelfdeterminatietheorie. Deze theorie staat ook centraal in dit project.

Veerle Germeijs is hoofdredacteur van Caleidoscoop. Ze doceerde aan de KU Leuven met onderzoek naar het studiekeuzeproces van laatstejaars secundair onderwijs.

Karine Verschueren is als gewoon hoogleraar verbonden aan de onderzoekseenheid Schoolpsychologie en Ontwikkeling van Kind en Adolescent van de KU Leuven. Zij doet onderzoek naar de ontwikkeling van kinderen en jongeren in de schoolse context en naar de risico- en protectieve factoren voor die ontwikkeling. Specifieke onderzoekstopics zijn onder meer de ontwikkeling van schoolse betrokkenheid en zelfconcept en keuzeprocessen bij transitie in de schoolloopbaan. Zij is vanuit die expertise betrokken bij het OLB-diagnostiekproject.